Ч. 64 (13.303). Львів, середа 15. березня 1933. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

МАШИНА.

Чи робітник модерної промислової техніки став прокляттям чи визволенням людства?

З приводу дискусії про причини сучасної світової економічної кризи.

За час чотирьох років світової кризи наслухався кожний про таку безліч причин ріжних катаклізмів, що вже й вичисляти їх годі. До того кожний пережив і переболів стільки способів лікування цієї хвороби, що — здавалось би — нікому вже не хочеться вірити у ще якісь „успішні" ради. А проте хворий світ слухає і сприймає радо кожного, чи він простий знахор, дурисвіт чи правдивий лікар, бо ануж він поможе. Тому також так легко поширилася і принялася думка, що правдивим виновником є техніка, машина. Вона, мовляв, кинула на світовий ринок надмір продуктів і цим обезцінила їх, вона вирвала трудовим масам працю з рук і можність заробітків та викинула їх на поталу нужди. А докази її вини? Їх бачить аж надто виразно фабричний робітник, ремісник, візник чи хлібороб... Помилковою, кажуть противники машин, була надія людей зперед 150-ти літ, що машина увільнить людей з клятої важкої фізичної роботи, бо ще більшим злом від найважчої праці — брак усякої праці. І ця думка також принялась. Тому не диво, що досить було би сьогодні кинути між ці маси голодних безробітних гасло: розбивай машину, руйнуй фабрики, ще заки вони тебе до тла зруйнують, — а діло знищення булоб доконане. Мимохіть пригадуються часи з 1830 року, коли то англійські ткачі кинулися розбивати механічні прядильні. І ще одно приходить на гадку, а саме драматичний образ чеського письменника Карла Чапека „Робот", в якому автор змальовує ось яку фантастичну подію: ґеніяльний технік сконструував таку досконалу машину, що вона придбала навіть вміння думання. Найідеальніший „робот" до послуг живій людині. І множество тих механічних людей-роботів досхочу. Аж враз у роботів піднялася думка скинути людське ярмо. І збунтувалися проти живих людей. Завзята боротьба доводить до загибелі одних і других... Чи не передбачив автор сьогоднішніх відносин? Машина визволяється зпід влади людини і морить її безробіттям, голодом. Ось-ось може початися боротьба між машиною і людиною на життя і смерть. А що потім?

Але чи хотіти знищити машину не булоб таким самим абсурдом, яким був бунт слабосильних англійських ткачів, або тих, що не хотіли погодитися на дозвіл будови першої залізниці, бо мовляв, вона може загрожувати коровам на пасовиськах?! Мало того. Чи бажання знищити машину не рівнялось би охоті відібрати людям вогонь? Може краще не в машині шукати вини і не дивитися на неї як на збунтованого робота, чи як на жандарма, що є лиш оруддям і виконавцем невидних заґалові сил. Чи нема тих, що хотіли би станути в обороні техніки?

Вони вже є. Вже появилися безоглядні оборонці, а навіть пропаґатори промислової машини. Вони вже мають навіть свою назву: **технократи.**

Ще донедавна ніхто про них не знав. Перші з них виступили в країні найбільшого розгону техніки, в Америці. Незалежно від них повстав союз технократів у Німеччині, який навязував звязки з інжинірськими ґрупами Швайцарії, Чехословаччини, Австрії. Значить, майже відрубові прояви орґанізації техніків для оборони техніки. Сьогодні вони мають вже докладно прослідженуоцінку техніки і виступили з програмою, яка йде так далеко, що ставить, під проводом інжинірів нюйорського університету, машину на висоті найбільшого добродія, а навіть єдиноко можливого реформатора суспільного ладу. Годі прецінь — каже **Howard Scott** — уважати лихом техніку саме тепер, коли прийшов уже час звільнити людей від надміру праці. Божевілля, кажуть вони далі, тікати перед армією роботів, або розбивати їх молотом, тих найвірніших живій людині механічних службовиків. Чи машини винні тому, що люди не брали під увагу спосіб, як користуватися з погляду на добро цілого загалу та що забули про найтісніший звязок соціяльних питань з розвитком техніки?

Чи лихом є те, що наприклад один робітник не продукує вже руками лише 450 цеґол за 10 годин, але при допомові машини 450.000? Або чи не краще мати один вічний сірник, або бритву, якої не треба постійно гострити, або сталь, яка не ржавіє? Хібаж не краще буде, як людина буде працювати на прожиток 2 години денно, а зате решту часу зужиє на освіту? Що більше, життеву стопу машина може піднести на вдесятеро вищий ступінь. Але істнує суперечність між розвитком техніки і розподілом дібр. І ця суперечність довела аж до нинішнього хаосу та прокинула безглузду ненависть саме проти невинної машини.

Коли ні політики ні економісти не брали цього під увагу, а поворот назад є безглуздям, недостойним культурних людей, то розвязку цього, сьогодні вже надто заплутаного, питання, візьмуть на себе вони, технократи. Технократія прямує не лише до того, щоби продукувати, творити матеріяльні добра, але усунути все те лихо, і взяти на себе всі ті завдання, яким досі ні уряди ні політики й економісти не дали ради. Дати пляновий поділ дібр, належний поділ праці і продуктів так, щоби не було безробітних ні голодних. Мірою праці має бути „ерг" себто якась скількість машинової чи людської енерґії, яка має бути основою винагороди, — а не золото. Ерґ є незмінною величиною, тому далеко краще позбутися дотеперішньої валюти, а прийняти ерг. Але як треба розділювати працю, винагороду, відпочинок, — те все ще хаотичні міркування, яким нема кінця...

Чи дійсно світ найшов у технократизмі завязок нової власної перебудови, про це ще годі казати. Багато в цьому автореклями, головно в тому, що технократи, переходячи на політичний ґрунт, застерігають собі вільну руку в уладженні нового суспільного ладу, а не кажуть якого і вимагають якоїсь інжинірської диктатури без демократичної контролі. Позбутися всевладної грошевої диктатури на те лише, щоби попасти під диктатуру технократів, нікому не може всміхатися. Маємо покищо спір поміж противниками й оборонцями машини, яка для одних є прокляттям, для других визволенням людства. Але від того спору не стає людству лекше...

М. Творидло.

50 років без Маркса.

I.

Дня 14. березня минає півстоліття від смерти Карла Маркса, з іменем якого тісно звязана европейська політична й соціяльна історія 19-го та 20-го віків. З іронії історії сталося, що в рідним краю Маркса — в Німеччині — саме тепер роковини Марксової смерти проходять під знаком „антимарксизму", під диктатурою войовничого націоналізму та наґінки проти робітничого руху всіх напрямів. Ця сама іронія історичної долі довела до того, що та партія, яка проголосила хрестоносний похід проти „марксизму" в Німеччині мусить виступати під прапором *соціялізму* („націонал-соціялісти"), і що під цей прапор збираються з деклясованим пролетарем Адольфом Гітлером також реакційні сили старої цісарської Німеччини: навіть принци з дому Гогенцолернів, як напр. Авґуст Вільгельм, прилучаються до „національного соціялізму" марки Гітлер і тов. Маркс, що добре орудував діялектичною методою фільософа Геґля, міг би сконстатувати в цій історичній маскараді здійснення закону „обопільної чинности полярних протилежностей".

Марксів світогляд, його ідеольоґія та соціяльно-економічна система, яку він розвинув у своїх наукових та публіцистичних працях, виросли під впливом взаємочинности трьох світових культур: німецької з її великими фільософами кінця 18. і початку 19. ст., французької з епохальними традиціями великої Революції та ідеями соціялістів-утопістів (Сен-Сімон, Фурів) і анґлійської — з клясичною школою політичної економії, почавши від Адама Сміта аж до Давида Рікарда.

Маркс своїм походженням і вихованням не належав до пролетарської кляси. Народився він 5. травня 1818 р. Трірі в Надренії, в родині адвоката, що вважав за потрібне перейти з жидівської віри на християнство. Перед Марксом стелилася широка дорога блискучої наукової професорської карієри, але він вибрав собі інший шлях діяльности. Участь його в політичній боротьбі в лівому крилі буржуазної демократичної партії стала причиною для наґінки проти нього з боку пруських урядів. Ще молодим, але зрілим чоловіком вемігрував Маркс з Німеччини і вже ніколи не вернувся в рідний край. Умер у Льондоні перед 50 роками, полишивши величезну наукову спадщину, в якій він дав соціялістам усіх країн методу політичної боротьби і теорію соціялізму в такому обсязі й системі, якої перед ним не спромігся дати ніодин соціяльний мислитель.

Маркс прийшов до соціялізму, як багато інших соціялістів буржуазного походження, з мотивів етичних, з мотивів гуманних. Перша половина 19. століття в передових країнах західної Европи пройшла в бурхливому розцвіті молодого промислового капіталізму. Але зворотною стороною медалі був страшний визиск робітництва, руїна й пролетаризація селянства, моральний і культурний занепад і навіть деґенерація робітничих мас. Страшний образ цього „розцвіту" показав Марксів приятель Енґельс у своїй книжці „Положення робітничої кляси в Анґлії", що вийшла 1846 р. Неодна освічена й гуманна людина, бачивши ці чорні тіни за пишним будинком промислового капіталізму, ломала собі голову над тим, якби помогти робітникам, цим паріям суспільства, яких капіталізм тільки визискував, але їм нічого, окрім горівки й судів, не давав. Всупереч поглядам деяких французьких, німецьких та анґлійських соціялістів, які вигадували фантастичні пляни про будування роб. комун, фалянстерів тощо за гроші, що вони сподівалися дістати у капіталістів, а також у противлежність до тих соціялістів, які наміряли повстанням невеликого гурта сміливих людей захопити владу в державі у свої руки і проклямувати соціялізм, — Маркс знайшов елементи соціяльного поступу в глибинах самого капіталістичного господарського розвитку та в масах неминучого продукту капіталізму — в пролетаріяті. Марксові попередники не вірили в силу робітничих мас, вони хотіли „ущасливити" робітників без волі й орґанізованої участи цих мас, бо бачили страшну культурну відсталість і байдужість цих мас. Але Маркс глянув на справу глибше і проголосив, що „визволення робітників має бути справою робітників".

Не від ласки капіталістів і не від милости диктаторських революційних гуртків сподівався він поліпшення долі працюючих мас, а тільки

від свідомої й організованої економічної та політичної боротьби самих мільйонових мас робітництва. Всі дотеперішні рухи, писав Маркс, були рухами меншости, в інтересах меншости: соціялістичний рух є рухом величезної більшости в інтересі тоїж більшости.

Маркс шукав елементів для соціялістичного устрою в самім капіталістичнім суспільстві. В передмові до своєї епохальної праці „Капітал" Маркс писав: „Кінцевою метою моєї праці є відкриття економічного закону розвитку сучасного суспільства". В „Капіталі" Маркс показав анатомію й фізіольоґію індустріяльного капіталізму, блискучо освітлив концентрацію капіталів і богацтв у руках невеликих груп фінансових та індустріяльних магнатів, а з другого боку усуспільнення праці в капіталістичних підприємствах. Товари, констатував Маркс, капіталізм виробляє силами суспільства, силами мільйонів найнятих безмаєткових робітників, але „надвартість", додатковий продукт, що випливає з визиску людської праці, попадає в руки власників капіталу, збільшує їх багацтва, але не збільшує добробуту самих виробників-пролетарів. Маркс уважав, що цю суперечність у капіталізмі має усунути сам пролетаріят, клясовою боротьбою, як економічною так і політичною. Маркс проголошував, що економічна боротьба трудящих мас стає боротьбою політичною, бо йде в тім напрямі, що визискувані й пригноблені ставлять собі завдання взяти владу у державі у свої руки.

П. С.

Боротьба з льокальним націоналізмом

Московська „Правда" принесла передовицю про оживлення протиреволюційних націоналістичних елементів на Україні, Білоруси і середущині Азії, які діставшись з комуністичної партії до адміністраційного апарату, всякими способами, як школа, література і театр, пропаґують саботаж радянського ладу. „Правда" атакує гостро кількох членів адміністраційної влади на Україні, що домагалися українізації деяких районів поза границями Рад. України, що улекшило розкладову роботу кулацьких елементів. Більшовицький орґан заповідає боротьбу з льокальним націоналізмом як аґентурою „міжнародніх імперіялістів і інтервенціоналістів".

Масові більшовицькі розстріли.

МОСКВА, 13. III. ПАТ. Всупереч загальним сподіванням доля 75 вищих урядовців у рільничих установах СРСР і республік України та Білоруси, обвинувачених у створенні саботажової орґанізації проти плянів пятирічки в рільництві, рішилася не на явному процесі, але на засіданні колегії ДПУ. Аж 35 обвинувачених засудили на кару смерти, решту 40 на вязницю від 8 до 10 літ. Смертні присуди виконано зараз після їх проголошення. Між розстріляними находиться теж б. заступник народнього комісаря земельних справ Ковар (Палащук), родом з Рогатинщини, б. заступник народнього комісаря державних лісів Коварський та багато вищих радянських урядовців. Родинам не позволили навіть попрощатися з ними.

В більшовицькій історії є це перший випадок страчення стільки вищих урядовців, бо досі навіть за найтяжчі політичні провини карали таких людей засланням або вигнанням. Ніодин з обвинувачених не признався до закидуваної їм вини. Загально думають, що ДПУ заінсценізувала процес тільки тому, щоби пояснити перед світом недостачі й недотягнення пятирічки.

Розбройні наради в Женеві.

Премієр Мекдональд у Женеві конферував 12. ц. м. з італійським делеґатом на розбройну конференцію Альойзієм. Здогадуються, що Мекдональд пробував вплинути на зміну італійської політики й захитати італійсько-німецьку приязнь. Після конференції Альойзі мав нараду з німецьким делеґатом Надольним.

Одночасно розійшлась чутка, що між Францією, Анґлією та Америкою осягнено порозуміння в справі принятття т. зв. малої розбройної конвенції. Зачувати теж, що американський делеґат одержав від свого уряду вказівку заняти активне становище в женевських нарадах.

Тікають з Німеччини

ВІДЕНЬ, 13. III. ПАТ. Місцеві часописи повідомляють, що дається завважити масова еміґрація місцевих політиків, артистів, публіцистів і взагалі інтеліґенції з Німеччини до Австрії та Чехословаччини. У Відні має осісти теж відомий режисер і театрольоґ Макс Райнгардт.

Фантастичні ревеляції.

Радянська преса наводить ревеляції віденського орґану націонал-соціялістів „Дер Шварце Зендер", на основі яких між мін. Ґерінґом і французьким амбасадором у Берліні Понсетом, мовляв, відбулася конференція. Ґерінґ мав приобіцяти допомогу Німеччини у відорванні України від Радянщини за підтримку Франції у справі поморського коридору.

Радянська преса гостро атакує німецьку політику, стверджуючи, що німці вже раз мусіли виноситися з України.

—o—

Збройні сили Малої Антанти.

Чехословаччина, Юґославія і Румунія розпоряджають тепер военним матеріялом у таких скількостях: 3 мільйони крісів, 50.000 скорострілів, 8.500 гармат, 300 танків і 200 авт та броневиків. Споміж тих держав тільки Чехословаччина має военні матеріяли, випродуковані майже всі у себе, що більше, вона доставляє їх союзним державам. Юґославія і Румунія мають взагалі промисл слабо розвинений, отже спроваджують военні матеріяли головно із Чехословаччини й Туреччини. Юґославія закупила в тих державах поверх півтора мільона крісів, 2.700 гармат, 12.000 скорострілів і всі танки та броневики, якими розпоряджає. Румунія закупила 150.000 крісів, 8.000 скорострілів, поверх 400 гармат і всі свої танки та броневики.

Найкраще приготована мілітарно Чехословаччина: має 8 фабрик крісів, 5 фабрик гармат, 12 фабрик муніції, 7 фабрик пороху і вибухових матеріялів, 8 фабрик вантажних самоходів, 5 фабрик танків і броневиків, 4 фабрики літаків, 5 фабрик хемічних газів і 8 фабрик протигазових масок. У всіх тих фабриках працює 40.000 робітників.

Зовсім інакше представляється военний промисл Юґославії, яка не унаслідила, так як Чехословаччина, передвоєнного промислу від великої мілітарної держави. В Юґославії щойно зачинає творитися военний промисл. Повстають фабрики крісів, скорострілів, хемічних ґазів, а навіть літаків. Дуже слабо розвинений военний промисл теж у Румунії.

—o—

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 15. БЕРЕЗНЯ 1933.

ПРОСПЕР МЕРІМЕ 9)

Таманґо.

Таманґо гордо підніс голову і чорні, які окружали його, присмирені відступили. Він підняв дві рушниці, дав знак своїй жінці, щоби йшла за ним, перейшов крізь юрбу, яка розступилася перед ним і попрямував на передній поміст корабля. Там зробив собі з порожніх бочок і дощок щось у роді барикади і засів потім у середині цього засіку, з якого погрозливо виставали баґнети його двох рушниць. Чорні лишили його в спокою. Одні з них плакали, інші підносили руки до неба і закликали своїх фетишів і фетишів білих; деякі стояли навколішки перед компасом, якого безустанний рух будив у них подив, і просили його, щоби завів їх у їхній край, ще інші просто лягали на помості в безвадійнім отупінні. Серед тої зневіреної громади уявіть собі жінок і дітей, які виють зі страху і около двацять ранених, що благають помочі, а ніхто її і не думає їм дати.

Нараз якийсь чорний виходить на поклад: його обличча сяє радістю. Він голосить усім, що знайшов місце, де білі заховали свою горілку; його радість і поведінка вказують виразно, що він уже її покоштував. Ця новина стишує на хвилину крики на покладі. Всі біжать до комори і заливаються горілкою. За годину можна їх було бачити, як сміялися і скакали по покладі серед найдикших піяцьких орґій. Їх танці та співи супроводили стогони і зойки ранених. Так пройшла решта дня і ціла ніч.

Рано, коли прокинулись, знову розпука. За ніч повмирало багато ранених. Корабель колисався на хвилях окружений трупами. Море було бурхливе, небо похмуре. Відбулася нарада. Кілька чорних, які знали чародійську штуку, але не важилися давніше показуватися з нею перед Таманґом, по черзі пробували своїх сил. Впало багато сильних заклять. За кожною безуспішною спробою росла зневіра. Врешті почали знову говорити про Таманґа, який все ще сидів у своїм засіці. Побачили, що він таки наймудріший поміж ними, і що він один міг би може вивести їх зі страшного положення, в яке їх завів. Один дідуган наблизився до нього, щоби передати йому предложення мира. Просив його, щоби прийшов і сказав свою думку на раді. Але Таманґо, непохитний як Коріолян, був глухий на їх просьби. Уночі, користаючи з загальної пітьми, він зробив запаси сухарів і соленого мяса. Здавалося, що був рішений жити сам у своїм схованці.

Лишалася горілка. Вона бодай позволяла забути і море, і неволю, і близьку смерть. По ній спиться, сниться про Африку, бачиться ліси ґумових дерев, хатки покриті соломою, баобаби, в яких тіні ховається ціле село. Почалася знову орґія попереднього дня. Так минуло кілька днів. Крик, плач, виривання волосся, потім запаморочення і сон, таке було їх життя. Багато померло від перепою; кількох кинулося в море, або пробилося ножем.

Одного ранку Таманґо вийшов зі свого укріплення і підійшов аж до зломаного пня великої щогли.

— Невільники — промовив він — Дух зявився мені у сні і вказав мені спосіб, як вирвати вас звідси, щоби запровадити вас до вашого краю. Ваша невдячність заслугує на те, щоби я вас покинув, але я маю милосердя над цими жінками і цими дітьми, які кричать. Прощаю вам: слухайте мене.

Всі чорні схилили з пошаною голови і окружили його тісним колом.

— Лише білі — говорив Таманґо — знають ті могутні слова, які порушають ці великі деревляні доми; але ми вміємо довподоби орудувати цими легкими барками, які є подібні до наших човнів.

Він вказав на шалюпу і на інші човна, які були на кораблі.

— Наповнім їх припасами поживи, сідаймо в них і веслуймо в напрямі вітру; мій і ваш бог понесе їх своїм подувом в напрямі нашого краю.

Йому повірили. Не могло бути більше безглуздого проекту. Не знаючи як уживати компасу під чужим небом, вони могли тільки блукати, здані на ласку і неласку моря. Таманґові здавалося, що веслуючи просто перед себе, наткнуться вкінці на якусь сушу, замешкалу чорними, бо чорні мешкають на сушах, а білі живуть на своїх кораблях. Так він чув від своєї мами.

Швидко все було готове до дороги: але показалося, що тільки шалюпа і один човен були пригідні до плавання. Це було рішучо замало, щоби утримати яких вісімдесять мурипів, що лишилися ще живими. Треба було лишити всіх ранених і хорих. Більшість просила, щоби їх убити перед відіздом

(Докінчення буде.)

—o—

На внутрішні теми.

Як „Новий Час“ і пос. Кохан розуміють партійну дисципліну?

Дня 28. січня ц. р. Центральний Комітет УНДО прийняв резолюцію, що „з огляду на важке політичне положення світа та незвичайно важке і складне політичне і господарське положення українського народу виступає гостріше ніж колинебудь потреба національної єдности, усуцільнення партійної орґанізації та скріплення виконавчої влади проводу“. А пригадавши, що „в останніх часах були прилюдні спроби нарушування внутрішньої партійної дисципліни“ Центральний Комітет звернув увагу членам партії, „що критика членами партії розпоряджень партійних верховних установ є допустимою тільки на покликанім до цього терені партійних установ“ та візвав членів „до абсолютного послуху“. („Діло“ ч. 22. з 1. II. ц. р.).

„Новий Час“ зрозумів цей поклик в той спосіб, що відповів на нього статтею „Кріза проводу“, в якій „переїхався“ по нашому національному проводі, відмовляючи йому всіх компетенцій „справжнього“ проводу („Новий Час“ ч. 25. з 4. II. ц. р.). Найближчою конкретною справою, в якій Центральний Комітет УНДО прийняв конкретні постанови, була справа „Лугів“. Це було 18. лютого ц. р. („Діло“ ч. 43. з 22. II. ц. р.). У відповідь на ці постанови ЦК два його члени, мабуть у глибшому почутті партійної дисципліни, заголосили в пресі прилюдний „Спротив“ заявляючи, що „ухваленим резолюціям не підчиняємося і будемо їм протиставитися без огляду на консеквенції, які нас за це стрінуть“ („Новий Час“ ч. 40 з 23. II. ц. р.). А щоби задокументувати ще яскравіше своє розуміння партійної дисципліни, в три дні пізніше „Новий Час“ приніс ще окрему обширну статтю зі „здисциплінованою“ полемікою з більшістю ЦК та висновком, що „всяке інше розумування (ніж автора статті — прим. Ред.) „є акробатикою політичних хитрунів“ („Н. Ч.“ ч. 44. з 27. II. ц. р.) Повищим „здисциплінованим“ виступом двох членів партії занявся Центральний Комітет УНДО на своєму черговому засіданні 4. ц. м. Тому, що один із них у міжчасі попав до вязниці — ЦК, очевидно, не міг його справою займатися. Зате щодо згаданого другого члена партії — посла Володимира Кохана — то Центральний Комітет з льояльности до Української Парляментарної Репрезентації просив її видати свою опінію („Діло“ ч. 57. з 8. ц. м.)

Здавалося, що у стадії розгляду справи партійними установами, — „Новий Час“ стримається від усяких виступів проти тих установ, щоби бодай в імя загально-національного добра, в імя примітивної громадянської орґанізованости не осмішувати самого поняття громадсько-політичної дисципліни. Але сталося інакше. Передаючи своїм читачам згадану постанову останнього Центрального Комітету УНДО, „Новий Час“ виступив з подиву гідною її інтерпретацією. А саме: пос. Кохан, мовляв, відкликався в справі резолюцій ЦК УНДО до Народнього Зїзду і ЦК цей відклик прийняв до відома (чи ЦК може якогось „відклику“ свого члена не прийняти до відома?!) *„Супроти цього (?!) резолюції більшости ЦК* в справі „Лугів“ Дашкевича *можна вважати не обовязуючими,* бо остаточно рішати буде в цій справі Краєвий Народній Зїзд, себто партійний орґан, який стоїть понад Центральним Комітетом“ („Н. Час“ ч. 53. з 10. ц. м.).

Розумування ново-часного теоретика громадсько-партійної дисципліни просто „величаве“. Це нішо, що в усіх законодавствах світа відклик від карно-адміністраційних чи фіскальних розпоряджень до вищої інстанції не стримує важности первісної постанови; це нішо, що в усіх законодавствах світа відклик від присуду нижчих судових орґанів аж до переведення розгляду вищою інстанцією не нівечить важности того присуду. Це нішо, що проста льоґіка каже, що проти кожного закону кожний громадянин має право боротися, однак закон є законом, як довго він не змінений; що проти кожної постанови якоїнебудь громадської установи чи орґанізації її член має право на терені тої установи й товариства виступати, але та постанова є важна і для всіх зобовязуюча, як довго вона не змінена чи реасумована. „Нового Часу“ не обовязує перша засада европейського демократичного устрою: льояльне підпорядкування меншости більшости. Льоґіка „Нового Часу“ інша: кожний член якоїнебудь партії, орґанізації чи установи може у кожній справі заложити своє „вето“ і покликуючися на нього вважати „необовязуючою“ для себе постанову більшости тої власної партії, товариства чи установи. На підставі свого власного „вета“, він має „право“ вести далі „свою власну лінію“, впевняти громадянство про „єдино спасаємий“ свій власний розум, сіяти дезорієнтацію, анархію і деструкцію. Бо такою є розхрістана українська шляхеччина, якої ревним пропаґатором і носієм є „Новий Час“ і братні його пресові орґани.

Що діється в Німеччині.

КОМУНАЛЬНІ ВИБОРИ В ПРУСІЇ.

БЕРЛІН, 13. 3. ПАТ. В неділю відбулися в цілій Прусії комунальні вибори і до провінціональних соймиків. Висліди голосовань принесли рішучу перемогу проурядовим партіям. Фреквенція в порівнанні з виборами до райхстаґу впала із 87 до 80 проц. В переважній части міських самоврядувань націонал-соціялісти здобули звичайну більшість, в багатьох містах абсолютну. В парляменті міста Берліна ґітлерівці разом з німецькими націоналістами одержали 113 мандатів супроти 112 інших угруповань. Великий спадок голосів виказує комуністична ліста. Зменшилося теж число голосів соціял-демократів. Висліди комунальних виборів рішать про майбутній склад державної ради республики та Прусії. В пруській раді партії проурядового бльоку одержать коло 60 місць на загальне число 85.

ДЕНЬ ЖАЛОБИ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 13. 3. ПАТ. Вчора святкували в цілій Німеччині день жалоби за поляглих у світовій війні. В Берліні відбулися численні походи, уладжені організаціями бувших комбатантів. У святі, яке влаштувала союз опіки над гробами поляглих, взяли участь президент Гінденбург і члени всенімецького та пруського уряду.

КОМУНІСТИ НЕБАЖАНІ В РАЙХСТАҐУ.

Президент райхстаґу Ґеринґ скликав новообраний райхстаґ на 21. березня ц. р. Запрошення на інавгурацію парляменту вислано до всіх політичних фракцій з виїмком комуністів. На бажання вищої влади комуністи запрошення не дістали.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 15. БЕРЕЗНЯ 1933.

І. ЦУРКОВСЬКИЙ. 2)

Нерідна сестра.

Довкола одної Шевченкової поеми.

Це з присвятою. А сама поема, чи не стоїть вона у звязку з почуваннями поета до цієї особи? На звязок вказує сам поет в останнім уступі присвяти: „І ти случаем прочитаєш...“

Степан і Ярина, головні особи поеми, виховані у тім переконанні, що вони брат і сестра, та коли Степан став на літі, а Ярина виросла, виявилося, що вони чужі собі, їх любов брата й сестри переміняється у кохання милого й милої. Степан дістається до неволі і стає калікою; тоді відкидає думку про подружжа з Яриною, думаючи, що не може бути щасливою жінка зі сліпим чоловіком. Але любов Ярини не слабшає, вона затримує Степана, що хоче їх покидати і просить, щоб лишився далі для неї братом, як був спершу, коли вважає подружжа за неможливе. Щойно коли Степан переконується в її непохитній любові, згоджується на подружжа.

„Невольник“, поза недокінченою „Черницею Маріяною“, одинока поема, що вся присвячена коханню двоїх людей — можна припустити, що поет виявив тут свої власні почування, свої власні притаєні бажання.

Подібне явище бачимо в житті та творчости Ґетого. Між творами Ґетого є одноактова песа з 1776 р., що має наголовок „Брат і сестра“ (Geschwister) виступають у ній тільки три особи. Тут дівчина Маріянна так само вважає себе за сестру Вільгельма та аж згодом довідується, що він не є її братом; тоді стає його милою і нареченою. Та заки ще про те довідується, відказує женихам, що бажають її руки, почуваючи якесь інтуїтивне, незвичайне привязання до свого здогадного брата.

Над песою зринає дух померщої Шарльоти, матері Маріянни, якої залишений лист Вільгельм відчитує на початку песи. Коментатор того твору д-р Фр. Штрельке доводячи, що у цьому творі Ґете мав на думці тільки одну жіночу особу, хоч у песі є згадка і про померщу Шарльоту, першу милу Вільгельма, так між іншим каже:

„Так і тут мусимо залишитися при пані Штайн, яка у тому часі цілo і неподільно посідала серце Ґетого. „Вона — пише Ґете в серпні 1870 р. до Ляватера — згодом, по черзі заступила мені матір, сестру та милу і так сплівся звязок, якими є звязки природи“. І справді в листах Ґетого виступає подвійна любов до його приятельки. Раз це почування пошани, з яким він підіймає свій зір до неї, як до неосяжного ідеалу людської досконалости, то знов бачить у ній довірену приятельку, яку він може любити тільки як брат, а яку радо бачив би своєю дружиною. „Сестра“ було одиноке любовне слово, на яке він міг важитися супроти своєї приятельки і „сестрою“ він називав її часто й радо, тимчасом як у найтаємніших своїх бажаннях мріяв він про те, щоби кохана жінка належала до нього. Це роздвоєння довший час мучило його і він пробував знайти розвязку цього конфлікту бодай у поезії. Так повстала песа „Брат і сестра“.

Подібну ґенезу треба припустити також при Шевченковій поемі „Невольник“, хоч про якийсь літературний вплив Ґетого на Шевченка у тім випадку не можна говорити — це життеві та літературні анальоґії. Замітне, що в обидвох творах ширше зображені жіночі вражіння та почування, тоді, як натяки на почування мущин короткі, різкі. У Шевченка зрештою це річ звичайна, постійна. Так і в „Невольнику“ при прощанні

Щирі сльози козацькії
В серці запеклися.
Мов у пеклі. А Ярина
То клене то просить.
То замовкне, подивиться
І знов заголосить.

Туга Ярини за милим виведена широко, нівно, пора за порою, рік за роком, туга-ж Степана замкнена в кількох ляпідарних рядках кобзарської думи:

І згадав сирота Степан в неволі
Свою далеку Україну,
Нерідного батька старого
І нерідну сестру Ярину...
Плаче, ридає,
До Бога руки здіймає,
Кайдани ламає,
Утікає на вольную волю...

Чи і в яких інших Шевченкових творах чути відгомін тих самих переживань поета? Спинімся передовсім на ранішій роком песі „Назар Стодоля“. Дія відбувається, так як і в „Невольнику“ за часів козаччини — Галя, дочка козацького сотника, її жених старий полковник, котрого сотник хоче прийняти за зятя, друг Назаря Гнат Карий — чи це не нагадує дійсних осіб і подій? Гнат Карий — це мовби портрет Шевченкового приятеля Віктора Закревського, що під маскою бездушного пяниці скриває благородне серце, з людяним чуттям. З цим згоджується характеристика Віктора Закревського, яку подибуємо в споминах Чужбинського. По словам Чужбинського він був головою гуртка т. зв. мочемордів, людей здебільша розумних та гуманних, які може тому, що не знаходили поля для своєї діяльности, поставили своєю девізою латинську проповідку „in vino veritas“. Розумний і шляхотний, він був душею гуртка та вмів забавляти товариство своїми веселими оповіданнями. Зі селянами поводився дуже лагідно та інакше не відзивався до них, як якимнебудь жартом.

(Продовження буде.)

ГІТЛЄР ПЕРЕГОВОРЮЄ З БАВАРСЬКИМИ ЛЮДОВЦЯМИ.

БЕРЛІН, 13. 3. ПАТ. Канцлер Гітлер прилетів у неділю вечором до Мінхену в супроводі міністра внутрішніх справ Фріка, щоби переговорювати з баварською людовою партією в справі утворення нового кабінету.

ЩЕ ОДИН ТРУП.

БЕРЛІН, 13. 3. ПАТ. Бюро Конті повідомляє: До мешкання адвоката д-ра Зіґля в Кельні застукали досвіта незнані люди, а коли д-р Зіґель відхилив двері, думаючи, що це поліція, впав револьверовий стріл, який ранив його тяжко. Підчас транспорту до шпиталю він умер. Був соціял-демократом і при останніх виборах до райхстаґу кандидував зі соціял-демократичної партії.

НАГІНКА НА ЖИДІВ.

До ресторану Райхмана в Ґлівіцах на Шлеську кинули вночі бомбу. Сила вибуху була така велика, що знищила всю обстанову й вікна не тільки в ресторані, але й у всіх сусідніх домах. Перевернула теж поліцая, що стояв недалеко на вулиці. Підозрівають, що це зробили гітлерівці. В Бойтені застрілили жидівського купця Штайнера.

ПОБИЛИ ІТАЛІЙСЬКУ МІНІСТРОВУ.

ВІДЕНЬ, 13. 3. ПАТ. Повідомляють з Берліна, що націонал-соціялісти побили на вулиці жінку італійського посла з причини її жидівського вигляду. Міністрову витягнули з авта, набили, а вкінці арештували. Щойно в президії поліції ствердили помилку.

ГІТЛЄРІВСЬКІ ПОРАХУНКИ.

Державний комісар для Баварії ген. Еп приказав арештувати всіх провідників комуністичної партії і райхсбанеру в Баварії. Шеф мінхенської поліції і бурмістр одержали відпустку. Група штурмовиків добулася до мешкання баварського міністра внутр. справ Штіце...і за1...ла силою до брунатного дому, при чому зневажили його чинно. Подібне сталося з головою баварської людової партії Шефером.

ГІТЛЄРІВЦІ ЗАНЯЛИ М. ШПАЄР.

ЛЬОНДОН, 13. III. ПАТ. Часописи повідомляють широко про заняття міста Шпаєр озброєними гітлерівцями, підкреслюють, що Шпаєр лежить над берегом Рену та є в здемілітаризованій стрефі, де не дозволено появлятися озброєним силам. „Дейли Експрес" згадує при цьому, що вістку про збройне заняття Шпаєру гітлерівцями вислала Гуґенберґова пресова агенція „Тел. Уніон", а за пів години, певно наслідком домагань м-ства закордонних справ, взяли цю вістку назад, щоби не викликати алярмів у Франції.

ҐЕРІНҐ ПІДПАЛИВ РАЙХСТАҐ?

ЛЬОНДОН, 13. III. ПАТ. „Дейли Телеґреф" приніс сензаційну вістку, яку привіз якийсь англієць, яка стверджує на основі міродатних націоналістичних кол у Берліні, нібито націоналісти вірять, що парлямент підпалив Ґерінґ, аби запевнити гітлерівцям побіду при виборах. Інформатор „Дейли Телеґрефу" стверджує теж, що гітлерівці хотіли виконати замах на палату през. Гінденбурґа, та це вдаремнив штальгельм, якого 25.000 членів берегло всі вулиці, що окружають Гінденбурґову палату. Той сам англієць стверджує, що Німеччина є тепер у стані тиранії, в якому опозиція вповні стероризована. Навіть націоналісти, які працюють із Гітлером, як Гуґенберґ і Папен, заляклися та не знають, що робити.

Землетрус у Каліфорнії.

На основі урядових обчислень землетрус у Каліфорнії потягнув за собою людські жертви числом 139 убитих і до 5.000 ранених. В самім Льонґ Біч матеріяльні втрати обчисляють на 25 мільйонів долярів.

З Льос Анджельос повідомляють, що підземні потрясення повторюються дальше, в меншою силою. Тут шкоди обчисляють на 45 мільйонів долярів.

Ще про господарку в москвофільських установах.

У відповідь „Русск-ому Голос-ові" на його статтю п. з. „Крокодилеві сльози".

„Нарешті „Русскій Голос" зібрався на відвагу і в числі 9. з 5. ц. м. попробував стануть в обороні тої господарки в москвофільських установах Львова, яку ми представили в чч. 19—21 і 23—24 „Діла", ілюструючи її численними фактами й цифрами. (Попередні дві статті в „Р. Г." ч. 4. і 5. були одним скавулінням, тому спинятися на них нема потреби). Але яка нуждення, яка жалюгідна та оборона розтратної господарки! Так і видно просто з кожного рядка, з кожного речення, що *редактори „Р. Г." не мають ні сили ні змоги опрокинути наших даних*, що їм приходилось писати ту „оборону" взагалі дуже важко. Що більше! Хто прочитає уважно статтю п. з. „Крокодилеві сльози", той згодиться з нами, що *редакція „Р. Г." мусіла кінець-кінців признати майже все те, що ми писали про господарку й порядки в москвофільських установах Львова* та про дивні й незрозумілі політичні ходи ріжних москвофільських меверів.

Для нас вистало б нині це все ствердити і не бабратися дальше в болоті. Але є у згаданій статті „Р. Г." кілька місць, яких не можемо поминути мовчанкою, тому повертаємо ще раз до господарки у львівських москвофільських установах.

Пише „Русскій Голос", що „русскі общества" потерпіли багато в часі війни і терплять нині від крізи. А українські установи хіба не терпіли в часі війни і по війні, не терплять нині від крізи? Адже загально відомо, що *війна знищила деякі українські установи цілковито* і їх треба було відбудовувати зовсім наново. А скільки українських установ і на які суми потерпіло у памятних тижнях в осени 1930-го року! Одначе, не зважаючи на все те, не зважаючи й на всякі перепони, ми нашою важкою працею й енерґією не тільки відбудували наші установи, не тільки їх як слід загосподарили, але *придбали також нові*, чого про москвофілів вїяк сказати не можна. Так, аби вичислити тільки найважніші, придбали отсі українські установи в одному тільки Львові вже по війні доми для себе: Центробанк, Маслосоюз (кілька обєктів), Т-во Українських Інвалідів, Т-во св. Йосифа, Взаїмна Поміч Українського Учительства, Центросоюз, Карпатія, Т-во „Доля" (для вдів і сиріт по священиках), Народня Лічниця (ще не скінчений), другий дім Нац. Музею (також не викінчений), ґімназія і фахова школа СС. Василіянок, „Рідна Школа" на Стрийському передмісті й ін. Крім того деякі читальні „Просвіти" на львівських передмістях побудували або закупили також доми для себе. Все те *придбали українці власною жертвенною працею і просто безпримірною жертвенністю загалу* для народньої справи. А щож за той час придбали ви, панове „русскі"? Вкажіть хоч на одну вашу установу, яка дійшла в тому самому часі до власного дому, або хоч до розбудови того, що вам залишили батьки й діди! Нічим подібним ви не в силі почванитись. Навпаки: ви своєю господаркою, яку ми описали в попередніх статтях, довели одні установи до повної руїни, інші над беріг пропасти, а ще інші ведете так, що довги їх зростають з дня на день і ледви чи що їх спинить. Про придбання чогось нового не може бути й мови, коли ви вмієте тільки зїдати те, що взяли по війні у свої руки. Тому у звязку з вище сказаним не витримують не то дінкої критики, а просто наївно виглядають ті арґументи, що їх наводить „Р. Г." на оборону господарки в москвофільських установах, а саме воєнні страти і крізу.

Варто би спинитися ближче і над тим, як *„зручно" п. Сірко-Білинський боронить нині господарки в Народньому Домі.* Але знаючи, якою ціною куплена та оборона, ми тою справою нині займатися не будемо. Ми тільки з обуренням мусимо запротестувати проти глупої інсинуації, немовто українці винні в тому, що справа Нар. Дому опинилася в сліпому куті і що там паріює так довго комісарщина.

Аби якось стушувати те *болючо-прикре вражіння*, яке викликали наші ревеляції про порядки в москвофільських установах, таки серед самих „русских", вокрема серед бідних урядовців у тих установах, „Русскій Голос" пустився на плитку, врештою дуже прозрачну демаґоґію, виступаючи нібито в обороні тих урядовців, яким ми, мовляв, закинули бездільність і побирання високих платень. Ні, панове! *Такого закиду у нас не було* і не могло бути, бо надто добре знаємо, в яких тяжких умовинах живуть ті урядовці. Навпаки: ми писали про важке їх життя, про злидні, а навіть про голодівку. Закиди про бездільність чи високі платні звернули ми *на адресу конкретних осіб*, провідників або їх сателітів, що їх ми назвали поіменно. Отже і цей арґумент „Р. Г." склеєний наївно і хіба найменше може він переконати саме тих бідаків-урядовців.

Зачепив „Р. Г." на своє нещастя і факт, що в „русских обществах" Львова приймають службовиків *у першу чергу на основі протекції родинних і всяких інших звязків* то-що, при чому все те заперечує, а нашу замітку про це — називає підлою інсинуацією. Маємо перед собою точний спис усіх директорів і службовиків по москвофільських установах Львова і *можемо навести цілу низку імен на доказ, що ми писали правду.* Це забралоб нам за багато дорогого місця, тому нині поставимо панам з „Р. Г." тільки кілька запитів: Чи правдою є, що в „Р. Р. Союзі" працює двох Плешкевичів? Чи правдою є, що дир. „Р. Р. С." Ганасевич жонатий з д-ром Шкірпан членицею виділу „общества Качковського", яка помогла йому в тому, що він бере платню з тогож „Р. Р. С." і третій рік студіює в Познані? Чи правдою є, що п-і Кокотайлова є кузинкою Ганасевича, пок. Мих. Гумецького та Зиновії Гумецької і завдяки тим родинним звязкам сидить в „обществі Качковського"? Чи правдою є, що урядовець „общества Качковського" Цебринський є рівночасно членом виділу тогож „общества"? Чи правдою є, що деякі особи (Мирон Заяц, Семен Білинкевич, С. Бендасюк, Сірко-Білинський) сидять одночасно у виділах кількох установ і себе взаїмно піддержують? Чи все те здорове явище?

При кінці „Р. Г." признається (щойно тепер!) до того, що „русскі галичани" говорили недавно з польським урядом, якому представляли, мовляв, „нужды русскаго населенія". Заявляємо, що вичислені в наших попередніх статтях особи, які були по авдієнції у мін. Перацького, не говорили нічого про потреби „русскаго населенія", тільки *просили „пособій" для банкротуючих москвофільських установ.* До того виступали вони *не як „русскі"*, але як делеґація від „русіньских" товариств, *від якогось „русіньского народу"*. Тому „Р. Г." свідомо вводить у блуд своїх читачів, коли пише, що делеґація „от імені русских" представляла польському урядові якісь „нужди русскаго населенія".

Стільки покищо у відповідь „Русск-ому Голос-ові".

Зі сойму.

Звідомлення з Земельної Комісії.

На останнім засіданні Земельної Комісії між іншим обмірковували справу частинної зміни закону про ветеринарійну провірку звірят призначених на заріз. Реферував пос. Клещинський (ББ). Частинна зміна закону йшла в напрямі удогіднення убою звірят на господарствах та зменшення оплат за ветеринарійні оглядини. До цього часу міста брали і беруть дуже високі оплати. Зміна йшла в тім напрямі, що оплати ветеринарійних оглядин щодо вбитих звірят, признаних раньше здоровими, будуть досягати лише 25 проц. дотеперішних цін, які стягав маґістрат даного споживчого міського осередку. В дискусії над цим внеском забирав голос м. ін. також пос. Тершаковець, котрий ставив домагання, щоби згадана полекша відносилась і до тих убитих штук худоби і безрог на селі і в містечках, де нема різні і ветеринарійних оглядин, а є оглядини лише іспитованими оглядачами. Домагання своє мотивував тим, що спроваджувати ветеринаря на село або до малого містечка, котре є далеко віддалене від місця побуту ветеринаря, є за дороге — та що ту саму роботу може з таким самим успіхом виконати іспитований оглядач.

Проти того внеску голосували посли ББ і тим самим внесок упав. Зміни в згаданім законі перейшли лише ті, яких бажало собі ББ. Із згаданих вище полекш зможуть скористати лише ті господарства, які лежать у границях місточок, де є осідок ветеринаря та які схотять доставляти мясо до більших консумційних осередків. Дальше положені села не можуть з цього закону користати.

Справа Вестерплятте в Союзі Народів.

ПАРИЖ, 13. III. ПАТ. Засідання Ради Союзу Народів у справі зміцнення польського ґарнізону у Вестерплятте й портової поліції в Данціґу, визначене на сьогодні, відложено в останній хвилині до завтра.

ПАПА ПРО МІЖНАРОДНЄ ПОЛОЖЕННЯ.

РИМ, 13. III. ПАТ. Папа в промові на тайнім консисторі обговорив події, які зайшли від останнього консисторя в 1930 р. Згадав про евхаристійний конгрес у Дебліні, роковини чуда в Люрдзі та зріст місійної акції. Опісля папа змалював міжнародне положення, якого прикметою є розріст пересадного націоналізму та висловив жаль, що ще чути брязкіт братовбивчої зброї на землях давнього Нового Світа. Папа згадав про зріст господарської кризи, якої наслідки вихісновують вороги суспільного, політичного та релігійного ладу, а при цьому вказав на СРСР, Мехіко й Еспанію та деякі краї середущої Европи, в яких бере верх пропаганда, що творить небезпеку для християнської цивілізації в усіх краях. Заїлість, із якою вороги Бога поборюють релігію та Церкву, доказує, що вони є основою політичного та суспільного ладу. Зрештою боротьбу цю можна вважати причиною воєнних і господарських катастроф, які переживає весь світ. Вкінці папа сказав, що просити Бога, щоби зволив дати натхніння учасникам конференції розбройної, господарської та воєнних довгів, які мають відбутися у цьому році.

ЯПОНІЯ ЗАПОВІЛА ПОХІД НА ПЕКІН.

Льондонські часописи повідомляють із Пекіну, що японський шарже д'афер доручив китайському урядові ноту, в якій японський уряд заявляє, що похід на Пекін буде неминучий, коли китайські війська біля Шангай-Квану і просмику Купейку не змінять свого агресивного становища у відношенні до японських військ.

Японський уряд домагається створення невтральної смуги на відповідних відтинках фронту.

ПРОТИ ВЕРСАЙСЬКОГО ТРАКТАТУ.

ГАМБУРҐ, 13. III. ПАТ. У прикордонних містах данського Шлезвіґу дається запримічувати скріплена аґітація проти устійненого у версайськім трактаті німецько-данського кордону та домагається автономії для півн. Шлезвіґу.

ЗАГИНУВ ЛЕТУН.

КАПШТАД, 13. III. ПАТ. Досі нема вісток про долю летуна Віктора Смита, який около півночі перелетів над Александер Бей, 350 миль від рога Доброї Надії. Смит хотів побити рекорд Емі Джонсон-Молісон.

ЗАЧИНЮЮТЬ ЖИДІВСЬКІ КРАМНИЦІ.

БРЕСЛЯВ, 13. III. ПАТ. Члени ґітлерівської бойвки спричинили зачинення товарового дому Бассе. Також кілька поблизьких жидівських крамниць зачинили нині.

ВИБИЛИ ДИРЕКТОРА ТЕАТРУ.

БРЕСЛЯВ, 13. III. ПАТ. 10. ц. м. до хати інтенданта бреславських театрів вдерлося 12 ґітлерівців в одностроях і вивезли його автом до недалекого ліса. Там побили його гумовими палицями. Офіційний поліційний комунікат подає цю вістку з коментарем, що Барназ жид, а інтендант мав свавільний характер, а ґітлерівська опінія приняла це з признанням. Часописи пояснюють цей факт тим, що конче треба звільнити театри зпід нездорових впливів і віддати управу театрів у руки нац.-соціялістів.

—o—

НОВИНКИ

— **„Двіста постійних помилок у мові галицьких українців".** На таку тему з почину Т-ва письменників і журналістів" відбудеться в суботу 18. березня в год. 6. веч. у салі „Бесіди" (Народній Дім) відчит М. Рудницького. Прелеґент наведе найбільше поширені помилки нашої буденної мови, що повторяються теж у пресі та книжках, головно прищеплені нам школою — старими підручниками, які лишились віддавна поза літературної мови. Гадаємо, що виклад повинен зацікавити у першій мірі робітників пера та вчительство, від яких залежить чистота нашої мови у слові та письмі. Також студентство, що не має змоги вчитись рідної мови в університеті, може скористати з нагоди і перевірити свої помилки у рідній мові. Вступ вільний.

— **Львівська радіостанція** трансмітуватиме з Варшави в середу 15. березня ц. р. в год. 16.40 відчит проф. Смаль-Стоцького п. з. „Тарас Шевченко".

— **Арт. Іван Труш** повідомляє заінтересованих його приїздом до Перемишля, що заповіджені ним виклади, з причини ще треваючої його недуги, можуть там відбутися аж за три тижні.

— **Михайло Голинський у „Дон Карльосі".** У вівторок, 14. березня ц. р. буде співати Мих. Голинський титулову партію у Дон Карльосі Вердія. В понеділок 20. березня буде співати у міському театрі ще раз ту саму партію. Тоді надаватимуть цю оперу через радіо.

— **Хто виграв на льотерії?** У четвертім дні тягнення Держ. Клясової Льотерії впали виграні на такі числа: 20.000 зол. на ч. 15812; 10.000 зол. на ч. 15176, 62268, 87831; 5.000 зол. на ч. 21786, 55499; 2.000 зол. на ч. 7545, 24703, 33367, 49038, 58381, 65276, 82086, 92963, 95497, 95996, 97067, 103036, 113019, 114945, 116295, 117740, 121954, 133099, 133503, 136160, 136569, 137724, 139976, 143060, 143220, 145180, 145677; 1.000 зол. на ч. 1674, 5575, 9285, 10854, 12388, 14280, 25146, 34490, 36538, 39571, 39732, 44366, 45834, 46282, 48335, 53356, 64860, 65382, 65583, 67889, 73917, 78233, 80568, 81129, 83933, 85507, 85744, 87875, 99357, 102519, 103017, 105430, 105816, 106480, 110384, 111728, 112626, 116517, 119632, 120612, 122335, 126110, 126886, 129929, 133271, 134066, 139926, 146293.

— **Популярність Масарика.** Президент Чехословаччини Масарик дістає на свої уродини щороку безліч дарунків від своїх громадян, головно від селян. Є се переважно річи прості, часто мистецькі, а ще частіше призначені до щоденного вжитку. Цього року громадяни одного моравського села прислали 83 білих курок і в листі написали, „щоби ті кури ще довго несли президентові свіжі яйця". Один хлопець дістав свого часу від президента скрипку. Тепер прийшов до Праги, щоби показати, як багато вже навчився. Ті дарунки свідчать про велику популярність Масарика у своїй державі.

— **Літак відстрашив вовків.** З аероплану на лінії Харків-Москва побачили летуни на полях селянина, що тікав на санях перед стадом вовків. Летуни знизилися над землею і шумом мотору відстрашили вовків, що втікли до ліса. Щоби напад вовків не повторився, літак летів понад селянином так довго, аж він дістався до села.

— **Арештування англійців у Москві.** З Москви повідомляють, що там арештовано вісьмох службовців англійської електричної фірми „Метрополітен Вікерс Комп." з директором московського відділу Мункгавзеном. Чотирьох із них є англійськими громадянами. Причина арештовань невідома. Британська амбасада вставилася за ними в народнім комісаріяті закордонних справ, однак без успіху.

— **Хотять летіти до Америки.** Два швайцарські летуни Медер і Юкер задумують у квітні ц. р. перелетіти Атлянтійський океан до північної Америки.

— **Ювилей 60-ліття Богдана Лепкого** святкує Станиславівщина святочною академією в театральній салі українського „Сокола" в Станиславові в дні 18. березня ц. р. при співучасти Марії Сокіл, Михайла Голинського, хорів станиславівського Бояна й інших. На свято прибуде сам Ювилят. — **Комітет.**

— **Бувшим ученицям дівочої школи ім. Шевченка у Львові під увагу.** В червні ц. р. відбудеться заходом кружка Р. Ш. ім. Ганни Барвінок свято з нагоди 35-літнього істнування школи і зїзд бувших учениць. Бувш. учениці тієї школи зволять подати свої адреси і знані їх адреси товаришок (евентуально зміни назвища) під адресою: Управа Школи ім. Шевченка, Львів, вул. Мохнацького 12. Крім того бувші учениці замешкані у Львові, зволять зібратися в четвер, 16. березня ц. р. в год. 5. при вул. Мохнацького 12, на нараду в справі ювилею школи.

З театру.

ВЕЛИКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР: **„Полонені",** 8 сценічних синтез Ф. Т. Марінеттія. **„Завтра",** одна дія **Д. Конрада.**

Песа Марінеттія виставлена з нагоди його приїзду до Львова. Публика ждала на якусь футуристичну сензацію. Тимчасом „Полонені" не ріжняться нічим від сотні інших модерних символістичних пес з конструктивістичними експериментами в... декорації. Тема: невтишна ненормально-вражлива туга зачинених масово вязнів за жінкою. Марінетті назвав песу „сентезами" тому, що користується обривистими штрихами, а все-ж і з цих 8 яв можна би було зробити половину. Останній ефект, коли єдина жінка серед мужчин повторяє жест леґендової Ґодіви трохи за дешевий. Нагота не всіх осліплює. Характеристична подробиця: Марінетті, що проповідує радість життя дав песу, де герої охкають, плачуть, скавулять і живуть серед задушливих примар.

Песа в 1-ій дії зладжена на підставі оповідання Конрада „Завтра" не має сили оповідного твору цього великого мистця прози, а проте робить якнайкраще враження. **м. р.**

—o—

З ЖИТТЯ ШКОЛИ ІМ. МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА У ЛЬВОВІ.

Шевченківське свято. — Свято бідної дітвори.

Дня 10. березня ц. р. відбулося в коедукаційній народній школі ім. Маркіяна Шашкевича у Львові свято дітвори в честь Тараса Шевченка. Є це, як відомо, одинока державна народня школа з українською мовою навчання у Львові. Вихованки цієї семиклясової школи вшанували роковини Шевченка окремим святом-концертом, на програму якого зложилися хори шкільної дітвори під управою учительки Коцевої (Заповіт, Там де Прут (дует), З тої гори високої, Реве та стогне, Наш отаман Гамалія, Ставай-же, сивий коню), декламації учнів і учениць та промова проф. д-ра Кости Кисілевського. Крім учительського збору взяли участь у святі і батьки дітвори. — Знов-же дня 11. березня ц. р. відбулося в тій самій школі свято бідної дітвори тієї школи в честь пані Дрояновської, яка від 1931 р. до нинішнього дня допомагає 55 дітям пополудні підвечірком у світлиці (вона міститься в школі), а крім того дає найбіднішим дітям обіди з кухні, яка зорганізована при школі. Таких дітей, що користають з обідів є 110 душ. Вони дістають і допомогу в одінні та взуттю від Комітету позашкільної опіки, на чолі якого стоїть п-і Дрояновська. З тої нагоди відбулося з ініціятиви самої молоді свято в її честь, яке крім привіту (його виголосив голова батьківського кружка дир. І. Бабій) і подяка учениці Ярослави Волосецької та управителя школи п. Бейк мало ще вокальні точки. Завершенням свята було відкриття портрету пані Дрояновської в салі, в якій міститься світлиця, що в ній находять після науки захист найбідніші діти тієї школи і в якій пані Дрояновська часто з ними стрічається. Кошти справлення портрету покрив батьківський кружок цієї школи, який, видно, дійшов до висновку, що така форма подяки за харитативну працю є найвідповідніша.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 13. III.: пр. масло дес. 3.20, молоко 15—17, сметана 90 яйця 3.40. — Тенденція на всі артикули удержана.

Проступком було би вимановувати гроші в теперішніх тяжких часах невиконаними обіцянками. Наш від багато літ відомий препарат „ФРЕҐАЛІН" що обновляє кров і нерви, не вимагає спеціяльних коментарів. Особи, яких знимки заміщуємо неначе потверджують знамените ділання курації при помочі **ФРЕҐАЛІНУ.** Їх голоси найліпший доказ успіху **ФРЕҐАЛІНУ.** Найуспішнішим виявився „Фреґалін" у нервових терпіннях, загальнім виснаженню, пацороках, перевтомі і ревматичних болях. Просимо спитати свого доктора про опінію. В нашім архіві маємо тисячі листів з подяками, які кожний може переглянути. Всі листи посвідчені нотарем. Висилку полагоджує наша аптека. Виріб під науковим наглядом.

Болеславець пов. Велюнь 5. 9. 32.

Від кількох літ терпів я на биття серця, слабі нерви й астму. Неоцінений препарат Фреґаліна вилічив всі мої недомагання і зміцнив мої нерви.

Иосиф Лісвецький.

24. 9. 32.

Зараз після вжитих 3 коробок Фреґаліни почував я себе сильнішим. Тепер скінчивши лікування, зникли мої терпіння, болі суставів, голови і шлунка.

Павло Терек, Бельско, Млинська 277.

Берлін, Нейкельн, Леукестрассе 15/II. 18. 11. 31.

Сердечна дяка за вашу поміч. Мої нервові забурення та перечулення зникли. Я можу тепер знов виконувати моє заняття як доглядач недужих.

Леопольд Keнiґ.

26. 10. 32.

Через ревматизм не міг я виконувати свого звання, часто мусів я лежати в ліжку. Я був немов виспаралізований. Вилікуваний з моїх терпінь, почуваю себе як новонароджений. **Павло Калета,** Вел. Дороги, почта в місци, б. Кракова.

3. 10. 32.

Маю 57 літ, 15 літ терпів я на біль голови, почування острагу і безсонність. Всі мої болі минули, завдяки Фреґаліновi тепер почуваюся на 20 літ молодшим.

Олександер Гринішак, — Станиславів, Гол. варстати ПКП.

»Розсилаємо даром 50.000 пробних пачок.

На бажання пересилаємо кожному даром і без зобовязання.

1 пробну пачку „Фреґаліну".

разом зі Золотою Книгою Життя.

Напишіть негайно, заки зразки розходять під адресою:

D.r med. H. SCHULZE, G. m. b. H.
Berlin — Charlottenburg 2-4041.

Залучуючи оцей вирізок, виповнений як друк (Закордонне порто).

Прошу пробку „Фреґаліну", засіб для віднови крови і нервів разом зі Золотою Книгою Життя.

Призвище . . . .
Стан . . . .
Місце замешкання . . . .
Вулиця . . . .

Просимо писати олівцем 4041.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

...ний **Міський Театр.**

Вівторок 14. III. год. 7.30 веч. „Дон Карльос" (виступ М. Голинського).

Середа, 15. III. год. 7.30 веч. „Опера за три сотики".

... **Ріжнородностей.**

Вівторок, 14. III. год. 7.30 веч. „Золота тіточка".

Середа, 15. III. год. 7.30 веч. „Золота тіточка".

Кіна.

АДРІЯ: „Упавша жінка", „Її хлопчик".
АПОЛЬО: „Я в день, а ти в ночі" (Катря Ноль).
АТЛЯНТІК: „Жінка з Монте Карльо" (Ліль Даговер).
КАСІНО: „Люди в готелі" (Вікі Бавм).
КОЛІСЕЙ: „Під ворожим прапором" (Сибірський курер) та ревія.
КОПЕРНИК: „У тіні хреста" (Неронів цирк).
МАРУСЕНЬКА: „У тіні хреста" (Неронів цирк).
МІРАЖ: „Під кураделею" (Вл. Буріян), „Два пехоці".
ОАЗА: „Любка з Таїті".
ПАЛЯС: „Мадярська кров".
ПАН: „Рай підростків" і ревія.
ПАСАЖ: „Ніч у Шикаго", „Опирі степу".
ПРОМІНЬ: „Безіменні герої".
СТИЛЕВЕ: „Жінка шпіон" і ревія.
УТІХА: „Тайна корабельної каюти" й ревія.
ХИМЕРА: „Вікторія та її гузар" (Ів. Петрович).

Закордонне радіо.

Вівторок, 14. березня 1933.

Кеніґсберг (217.1) 20.05 „Тоска" оп. Пуччінія. **Братислава** (279.3) 17.20 Словацькі твори (скрипка, форт.) **Штрасбург** (345.2) 21.30 Галевий вечір, **Штутгарт** (360.6) 19.30 „Фальстаф" оп. Вердія. **Гельсінґфорс** (368.1) 18.15, 18.40 Спів. **Ляйпціґ** (389.6) 22.05 Сучасна музика. **Рим** (441.2) 20.30 Концерт Аріго Серато й Сетта. **Лянґенберґ** (472.4) 20.05 „Цар і тесля" ком. оп. Льорцінґа. **Відень** (518.1) 11.30 Квартет. 21.30 Спів. 22.25 Танк. музика. **Рига** (525) 15.00 Пісоньки. 20.20 Спів. **Мінхен** (532.9) 19.05 Танці ріжних народів. 20.00 Баварська нар. музика. 21.20 Камер. музика. **Будапешт** (550.5) 18.30 Фортепян. 22.00 Циг. музика. **Харків** (937.5) 9.00. 15.10 Концерт. 13.50 Муз.-літ. авд., 18.10 Музика, рецитації, 19.00 Тр. з театру „Березіль". **Москва** (1000) 17.25 „Руслан і Людмила", оп. Глинки (Досв. 720 м.). **Париж** (1724.1) 13.00 Концерт. 21.00 „Бріполь е са фіьь" комедія А. Капі.

Середа, 15. березня 1933.

Братислава (279.3) 12.30 Легка музика. **Штутгарт** (360.6) 10.10 Брамсові та Шубертові пісні, 17.50 Пісні Гуг. Германа, **Гельсінґфорс** (368.1) 19.00 Співочий квартет. **Білгород** (429.7) 12.05 Концерт. 15.30, 19.30 Юг. пісні, **Рим** (441.2) 17.30 Співочий концерт. 20.45 „Хованщина" оп. Мусорґського. **Прага** (488.6) 16.10, 20.05 Концерт. **Відень** (518.1) 15.45 Фортепян, 17.10 Капела, 19.35 Концерт. **Рига** (525) 17.10 Ґріґові твори, 18.30 „Сільва" оп. Кальмана. **Будапешт** (550.5) 16.00 Циг. музика. 17.30 Старомадярські мельодії. 19.30 „Банк-Бан" оп. Еркля. **Харків** (937.5) 9.00, 13.30, 15.10 Концерт 10.00 Гумор. сатира. 17.40 Авіяція, 18.30 Опера, 21.30 Літ.-муз. авдиція. **Москва** (1000) 17.30 „Кармен" оп. Бізета (Досв. 720 м.). **Париж** (1724.1) 22.00 Концерт.

Львівське радіо.

Вівторок, 14. березня 1933.

12.10, 15.35, 16.15 Ґрамофон, 15.15 Господарський комунікат, 16.20 Для матуристів „Відродження та гуманізм", 16.40 Справа катастрофи Німеччини, 17.00 Симфонічний концерт, 18.00 Для матуристів „Ад. Асник", 18.25 Легка й танкова музика, 19.00 Техн. скринька, 19.30 Муз. критика та її суґґестія, 20.00 Концерт (орхестра, скрипка). Спортові вістки, 22.00 „Залюблений книгар" еспанська новеля Ем. Серере, 22.15 Фортепянове тріо, 23.00 Танкова музика.

Середа, 15. березня 1933.

12.10, 15.30, 23.15 Ґрамофон, 15.15 Господарський комунікат, 15.25 Збіжева біржа, 15.35 Почт. скринька для дітей, Загадки, 16.20, 18.00 Для матуристів: „Історія", „Сусп. повість 19. століття", 16.40 **Трансм. із Варшави: Відчит проф. Смаль-Стоцького „Тарас Шевченко"**, 17.00 Поезія нужди, 17.15 Легка орхестра, 17.40 Госп. роля робітничих заробків у Польщі, 18.25 Солісти (спів, скрипка), 19.15 За кулісами читалень, 19.40 Авд. з нагоди мадярського свята, 20.45 Авд. з Берліна 9. Бетовенова симфонія, 22.15 Фортепян.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Звичайні Загальні Збори Кружка Р. Ш. ім. Т. Шевченка у Львові відбудуться дня 26. березня 1933 в год. 17.30 у власній домівці при вул. Супінського 23 із звичайним порядком денним. Якщо не буде в означеній год. приписана статутом скількість членів, Збори відбудуться пів години пізніше з тим самим порядком дня. — **Старшина Кружка.**

Для „Нещасної матери" зложили в золотих: Р. К. 2, З. П. 5, Л. В. 0.50, О. Сухова 2.

Замісць окремих подяк за листи й телеграми зі словами співчуття, які одержала я від Приятелів і Знайомих з приводу смерти мого найдорожчого Мужа д-ра Андрія Лунева, складаю 25 зол. на Рідну Школу і 25 зол. на У.К.Т.О.Д.І. — **Ірена Лунева.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

МУЗИЧНІ твори Безкоровайного на орхестру, хор, фортепян, скрипку і цитру. Книгарня Шевченка. 1538 2—5

2-МІСЯЧНИЙ курс крою шиття у Вищій Кравецькій Школі починаю 20. березня. Ціни знижені. **М. Козловська,** Академічна 22. I. п. 1572 1—4

ШУКАЮ дентистичного техніка від 1. IV. ц. р. українця — фахового в оперативі і техніці. — Д-р Степан Грабар, лікар у Мостах Великих. 1567 1—2

ЕКОНОМ-ГОСПОДАР, кавалір, під диспозицію власника, потрібний. Вимагане солідне практичне знання в усіх ділянках зразкового рільного господарства. Платня на підставі умови. Письменні зголошення до Управи дібр Шляхтинці п. Тернопіль. 1568 1—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

АДВОКАТ

Василь Скрипчук

відчинив і веде адвокатську канцелярію

в Грибові (Grybów)
ул. Косцюшка ч. 167, (напроти Суду).

Пожиточно і приємно є вживати
БЕНЗОЕСОВУ КОЛЬОНСЬКУ ВОДУ
квітових запахів, десинфекує, консервує шкіру і волосся. 100 грамів 1.50 зол. у
ДРОҐЕРІЇ ПІД „КОТВИЦЕЮ"
Львів, ул. Кілінського 1
(проти Віденської каварні).

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ КРАЄВОГО ГОСПОД. Т-ВА „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР" У ЛЬВОВІ
відбудуться дня 29-го березня (марта) 1933 року, в годині 10-ій рано в салі Т-ва „Бесіда" у Львові, вул. Рутовського 22.

Порядок нарад:

1) Верифікація протоколу Загальних Зборів з дня 29. березня 1932 року.
2) Звідомлення з діяльности за 1932 рік.
3) Замкнення рахунків і біланс за 1932 р., звідомлення Контрольної Комісії з провірки діяльности, замкнення рахунків і білянсу та уділення абсолюторії Головній Раді.
4) Плян праці та проект бюджету на 1933 рік.
5) Вибір голови і 6-ох членів Головної Ради і 2-ох заступників на місце уступаючих (§ 21. статуту).
6) Вибір 3-ох членів і 2-ох заступників Контрольної Комісії (§ 17. статуту).
7) Внески і запити (§ 16. уст. 2. статуту).

—o—

По думці § 14. статуту і правильника, ухваленого на Загальних Зборах 20. грудня 1929, в Загальних Зборах беруть участь із рішаючим голосом:

а) По двох делеґатів кожної Філії „Сільського Господаря";
б) По одному делеґатові від кожного Кружка „Сільського Господаря";
в) По одному делеґатові від кожних обєднаних в П. С. К. 10 кооператив; всі, коли вплатили вкладку **до** „Сільського Господаря";
г) Делеґати центральних установ, а саме: Ревізійного Союзу Українських Кооператив, Центросоюзу, Центробанку, Маслосоюзу, Народної Торговлі, Просвіти, Союзу Українок.

Ад а) і б) Делеґати мусять мати письменну повновласть від даної установи та бути з району ділання даної установи.

Ад в) і б) Делеґати мусять мати повновласть стверджену Повітовим Союзом Кооператив, в якім вони обєднані та бути з району відносного П. С. К.

Повновластей кумулювати не можна, отже один делеґат має один голос.

Участь з дорадчим голосом мають усі члени Товариства, які викажуться членською виказкою від Кружка „С. Г." або ствердженням Головного Бюра про вплату членської вкладки за біжучий рік.

У Львові 9. березня (марта) 1933.

ЗА ГОЛОВНУ РАДУ КРАЄВОГО ГОСПОДАРСЬКОГО Т-ВА „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР":

о. Тит Войнаровський, вр. голова.
Інж. Андрій Палій, вр. секретар Ради.

НАЙКРАЩІ ОПОВІДАННЯ „САМООСВІТИ".

Видавництво „Самоосвіта" буде від березня видавати крім дальшої наукової серії книжок, яка в передплаті на рік коштує 3.50 зол. за 12 книжок, ще також популярну белетристику. Що місяця виходитиме одна книжка історичних повістей, описів подорожей, театральних пєс, оповідань з сучасного життя, взагалі найкращі та найцікавіші зразки всесвітнього та рідного письменства.

Книжки в передплаті дуже дешеві. Окремо коштують дорожче.

Передплата до кінця року 1933 за 10 книжечок коштує 2.50 зол., а за 5 книжечок 1.25 зол. разом з пересилкою.

Перша книжка появиться з кінцем березня ц. р. **Надсилайте негайно передплату на чекове конто: ч. 500.872.**

Адреса редакції: Львів, Ґродзіцьких 2/II

„САМООСВІТА" ВСЕ ДАЄ СОЛІДНИЙ І ЦІКАВИЙ МАТЕРІЯЛ!

ПЯНІНА першорядні по знижених цінах; на догідних умовинах. Купно, продажа; заміна уживаних інструментів.

НОВАЦКІ
Пілсудського 17. Тел. 35-21.

6 разів

тижнево по 2—3 години денно **ПО АНҐЛІЙСЬКИ** лише **5.— ЗОЛ.** місячно у
HARRY GRUENA

Тепер починаються лекції для початкуючих і заавансованих. Зголошення вул. Коперника 15 а, II. п. від год. 9—12 і від год. 4—21.30.

Церковні цвіти

поручає на Великдень

СТЕФАНІЯ ПОГОРЕЦЬКА,
в Стрию — Шевченка 6.

КИТИЦІ ДО СВІЧОК є в трьох цінах — менші 3 зол. пара, середні гарні 5 зол. пара — і великі 7 зол. за пару.

КИТИЦІ З ВИНОГРАДУ середні 7 зол. пара і великі 9 зол. пара.

КИТИЦІ ПОСТАВНІ на престіл. Менші 15 зол. пара, середні гарні около 65 цм. високі 25 зол. пара — і великі 40 зол. пара.

ҐІРЛЯНДИ 4 зол. — ширша 6 зол. і найширша 8 зол. метер.

ЦВІТИ матеріяльні, тревалі, барви естетично дібрані. — При більших замовленнях — на сплати!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.